

Wywiad z osobą współuzależnioną
Przeznaczenie narzędzia:
Etap I (1b) – Ocena/Diagnoza (Pogłębienie wiedzy o sytuacji związanej z problemem osoby/rodziny)
Zastosowanie narzędzia: obligatoryjne
Rodzaj narzędzia: specjalistyczne
Wypełnia: pracownik socjalny z Klientem

1. Imię i nazwisko osoby, z którą przeprowadza się rozmowę

2. Jaka jest Pana/Pani aktualna sytuacja życiowa?

(czym się zajmuje, z czego się utrzymuje, czy jest zadowolona/y ze swej sytuacji, inne ważne kwestie)

3. Kogo w Pana/Pani rodzinie dotyczy prowadzenie nietrzeźwego stylu życia/choroba alkoholowa?

4. Jakie problemy pojawiły się w Pana/Pani życiu lub Państwa rodziny przez chorobę alkoholową, prowadzenie nietrzeźwego stylu życia bliskiej dla Pana/Pani osoby?

(proszę uwzględnić wszystkie aspekty zgłaszane przez Klienta i jego sposób ich rozumienia)

5. Czy kiedykolwiek podejmował/a Pan/Pani próby poprawy sytuacji?

(jakie, ile razy, z czyjej inicjatywy, z jakim skutkiem, jeśli nie to dlaczego)

6. Dlaczego przychodzi Pan/Pani właśnie teraz do MOPS?

7. Jak radził/a sobie Pan/Pani do tej pory?

Z jakiej pomocy, wsparcia korzystał/a Pan/Pani do tej pory?

8. Jaki Pan/Pani chce osiągnąć cel?

(czy chce dokonać zmian w sobie, czy w osobie uzależnionej, w jakim celu chce, aby osoba uzależniona przestała pić, czy wyobraża sobie sytuację, gdy osoba uzależniona nie dokonuje zmian, a jest szczęśliwa, może funkcjonować, zaspakajać swoje różne potrzeby)

9. Jaką pomoc chciałby/aby Pan/Pani uzyskać i od kogo?

(proszę uwzględnić wszystkie oczekiwania dotyczące możliwej pomocy w tym zakresie oraz osób, które miałyby się do tego przyczynić)

10. Pytania dodatkowe

(to jest miejsce przeznaczone na inne pytania i odpowiedzi, które wyniknęły w czasie wywiadu i mogą mieć znaczenie dla rozpoznania sytuacji Klienta oraz jego możliwości i zasobów oraz ograniczeń i barier odnoszących się do poprawy tej sytuacji)

Data przeprowadzenia wywiadu _____

Podpis pracownika socjalnego _____

Wnioski pracownika socjalnego i propozycje dalszych działań
--

Data sporządzenia _____

Podpis pracownika socjalnego _____

INSTRUKCJA

1. Cel narzędzia:

Opis i analiza sytuacji życiowej osoby w kontekście bycia w relacji z osobą uzależnioną od alkoholu.

2. Grupa docelowa:

Osoby współuzależnione lub zagrożone współuzależnieniem z uwagi na bliskie relacje z osobą uzależnioną od alkoholu.

3. Sposób wykorzystania:

1) okoliczności w jakich stosuje się narzędzie:

- a) Wywiad z osobą współuzależnioną przeprowadza się obligatoryjnie po wcześniej przeprowadzonym Wywiadzie - rozpoznaniu sytuacji, jeżeli w jego trakcie rozpoznano, że Klient (lub członek rodziny) jest lub może być współuzależniony i jego współuzależnienie jest istotną lub główną przyczyną trudnej sytuacji Klienta (rodziny),
- b) aktualizacja wywiadu zależy od decyzji pracownika socjalnego. Wskazane jest jednak skorzystać z niej zawsze wtedy gdy nastąpiła istotna zmiana w sytuacji rodzinnej Klienta lub innej ale mającej związek z sytuacją rodzinną. Porównanie danych z dwóch wywiadów przeprowadzonych w dłuższym odstępie czasu (np. po roku) może stanowić materiał istotny dla pracy socjalnej z Klientem;

2) zastosowanie pytań:

- a) życie z osobą uzależnioną prowadzi zwykle do pojawienia się cech współuzależnienia, lecz prawdopodobnie nie jest ani jedynym, ani podstawowym ich źródłem. Różnego rodzaju badania wskazują, że osobowość o cechach współuzależnienia kształtuje się już w dzieciństwie, pod wpływem zaburzonych więzi, w większości pod wpływem więzi z uzależnionymi rodzicami. Trwanie latami w zaburzonych relacjach z osobą uzależnioną może być wskazówką, że również ta druga osoba weszła w związek z trudnościami osobowościowymi.
- b) kluczowym punktem narzędzia jest zagadnienie, jaki cel chce osiągnąć osoba współuzależniona. To winno stać się głównym zagadnieniem do pracy z klientem. Dzięki wykorzystaniu narzędzia, uzyskujemy informacje kogo dotyczy problem uzależnienia, jaki wpływ ma choroba na osobę potencjalnie współuzależnioną i na innych członków rodziny. Kto jest motorem chęci zmian?. Jakie są zasoby zewnętrzne i wewnętrzne osoby/rodziny?
- c) dowiadujemy się także z jakich już wykorzystywanych do tej pory zasobów i umiejętności można korzystać przy konstruowaniu planu pomocy dla rodziny. Informacje służą przede wszystkim uzyskaniu systemowego podejścia, do rzetelnej oceny sytuacji osoby uzależnionej,
- d) rzetelne rozpoznanie i ocena sytuacji osoby współuzależnionej jest kluczem do udzielenia efektywnej pomocy również osobie uzależnionej - praca z taką osobą powinna polegać m.in. na konfrontowaniu jej z faktami, które dotyczą życia osoby uzależnionej i ukazaniem jej, że najczęściej wskazywany cel: „aby alkoholik przestał pić” nie jest celem osoby współuzależnionej - nie jest możliwy do zrealizowania przez osobę współuzależnioną, gdyż zależy wyłącznie od osoby uzależnionej. Praca z osobą współuzależnioną polega więc na uczeniu osoby/osób współuzależnionych - aby pozwoliły samodzielnie „spotkać” się alkoholikowi z konsekwencjami jego choroby;

3) na co warto zwrócić uwagę:

- a) w Journal of Psychoactive Drugs (1986) T. Cermak twierdzi, że do podstawowych symptomów współuzależnienia możemy zaliczyć¹:
 - lokowanie uczucia własnej wartości w zdolności do kontrolowania uczuć i zachowań swoich i cudzych, mimo oczywistych doświadczeń, że konsekwencje są odwrotne,
 - zaspakajanie potrzeb cudzych w sposób uniemożliwiający zaspakajanie potrzeb własnych,
 - zaburzenie systemu granic, zarówno w sytuacjach intymności jak i osamotnienia,
 - bierne trwanie w związku z osobą o zachwianej osobowości (alkoholizm, narkomania, chorobliwa impulsywność),
 - doznawanie bardzo bolesnych emocji lub utrata wrażliwości emocjonalnej w okresie,
- b) nie każda osoba żyjąca z osobą uzależnioną stanie się osobą, którą charakteryzują cechy osoby współuzależnionej;

4) informacje dodatkowe:

- a) przed wywiadem należy poinformować Klienta o konieczności jego przeprowadzenia oraz o celu tego wywiadu,
- b) Klient jest podmiotem postępowania metodycznego pracownika socjalnego i to on odpowiada na pytania zawarte w wywiadzie,
- c) wnioski pracownika socjalnego i propozycje dalszych działań są spisywane samodzielnie

¹ Na podstawie: Andrzej Margasiński, „Współuzależnienie po 30 latach” druga część artykułu, który ukazał się Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, nr 2/2009

przez pracownika socjalnego tzn. po wywiadzie i bez udziału Klienta. Odnoszą się tylko do tego, jakie techniki diagnostyczne planuje jeszcze zastosować/wykorzystać pracownik socjalny w pracy z Klientem przed przejściem do kolejnego etapu lub podetapu metodycznego postępowania (a więc także jakie narzędzia pracy socjalnej chce wykorzystać), lub że wspólnie z Klientem przechodzą już do kolejnego podetapu metodycznego postępowania oceny/diagnozy (1c) bez potrzeby pogłębienia informacji o problemie klienta przy użyciu fakultatywnych narzędzi specjalistycznych (przynajmniej w danym momencie). Wnioski pracownika socjalnego i propozycje dalszych działań nie są oceną sytuacji dokonywaną przez pracownika bez udziału klienta, gdyż ocena sytuacji następuje wspólnie z wykorzystaniem narzędzia *Diagnoza - ocena sytuacji*.

**Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Częstochowie
(-) Małgorzata Mruszczyk**